

вого молока–сировини в структурі його виробництва досі залишається не вирішеною і призводить до скорочення обсягів виробництва та здорожчання основних видів молочної продукції.

Позитивні тенденції спостерігалися у зовнішньоекономічній діяльності молочної промисловості, а саме значно зросли обсяги експорту, які перевищують обсяги імпорту більш, ніж у три рази і забезпечують стійке позитивне зовнішньоторговельне сальдо.

Загалом за прогнозами експертів найближчим часом збережеться скорочення обсягів виробництва молока, що за різними оцінками становитиме від 1% до 5%, але при цьому очікується зростання промислового виробництва молока–сировини та подальшого збільшення частки молока ґатунку екстра і переорієнтації переробних підприємств на виробництво більш перспективних з точки зору експорту молочних продуктів.

Список використаних джерел

1. Аналітика молочного ринку від UFEB [Електронний ресурс]: [Веб–сайт]. – Електронні дані. – Режим доступу: <http://agronews.com.ua/> (дата звернення 10.12.2017) – Назва з екрану.

2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]: [Веб–сайт]. – Електронні дані. – Київ: Державна служба статистики України, 1998–2016. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 11.12.2017) – Назва з екрану.

3. Національна асоціація молочників України «Укрмолпром» [Електронний ресурс]: [Веб–сайт]. – Електронні дані. – Київ: 2014–2017. – Режим доступу: <http://www.ukrmlprom.kiev.ua> (дата звернення 11.12.2017).

4. Новини молочного ринку України і світу. Аналітика молочної галузі [Електронний ресурс]: [Веб–сайт]. – Електронні дані. – Режим доступу: <http://infagro.com.ua/> (дата звернення 12.12.2017) – Назва з екрану.

УДК 330.341.1:512.643.4:338.48+338.43:001.8

А.В. КОЛОДИЙЧУК,

к.е.н., доцент, Ужгородський торговельно–економічний інститут Київського національного торговельно–економічного університету

Методологічний підхід до дослідження проблеми управління розвитком суб'єктів туристичного підприємництва в аграрній сфері

У статті дано визначення поняття «розвиток» і «управління розвитком». Визначені стримувальні причини в розвитку суб'єктів туристичного підприємництва. Наведена концептуальна модель управління розвитком суб'єктів підприємництва сфери сільського аграрного туризму, яка сприятиме вирішенню комплексу взаємопов'язаних стратегічних, тактичних і оперативних завдань формування й обслуговування туристичних потоків, що дасть змогу досягти поставлених цілей та здійснювати успішне управління розвитком суб'єктів підприємництва сфери сільського аграрного туризму. Обґрунтовано необхідність системного підходу до управління розвитком суб'єктів підприємництва сфери сільського аграрного туризму.

Ключові слова: суб'єкти туристичного підприємництва, сільський аграрний туризм, розвиток, управління розвитком, системність, комплексність, координація, контроль, гнучкість.

А.В. КОЛОДИЙЧУК,

к.э.н., доцент, Ужгородский торговельно–економический институт Киевского национального торговельно–економического университета

Методологический подход к исследованию проблемы управления развитием субъектов туристического предпринимательства в аграрной сфере

В статье дано определение понятий «развитие» и «управление развитием». Определены сдерживающие причины в развитии субъектов туристического предпринимательства. Приведена концептуальная модель управления развитием субъектов предпринимательства сферы сельского аграрного туризма, которая будет способствовать решению комплекса взаимосвязанных стратегических, тактических и оперативных задач формирования и обслуживания туристических потоков, что позволит

достичь поставленных целей и осуществляют успешное управление развитием субъектов предпринимательства сферы сельского аграрного туризма. Обоснована необходимость системного подхода к управлению развитием субъектов предпринимательства сферы сельского аграрного туризма.

Ключевые слова: *субъекты туристического предпринимательства, сельский аграрный туризм, развитие, управление развитием, системность, комплексность, координация, контроль, гибкость.*

A. KOLODIYCHUK,
PhD, Associate Professor of Uzhgorod Trade and Economic Institute
of the Kyiv National Trade and Economic University

Methodological approach to the study of the problem of management of the development of tourism entrepreneurship entities in the agrarian sector

The article defines the concepts of «development» and «development management». The deterrent causes in the development of tourism entrepreneurship entities are determined. The conceptual model of management of development of entrepreneurship entities in the sphere of rural agrarian tourism is presented, which will facilitate solving a complex of interrelated strategic, tactical and operational tasks of formation and maintenance of tourist flows that will allow to achieve the set goals and to successfully manage the development of business entities in the sphere of rural agrarian tourism. The necessity of a systematic approach to management of development of entrepreneurship entities in the sphere of rural agrarian tourism is substantiated.

Keywords: *tourism entrepreneurship entities, rural agrarian tourism, development, development management, systematic, complexity, coordination, control, flexibility.*

Постановка проблеми. Зміни в економічних умовах господарювання, пов'язані з ринковою трансформацією економіки, визначили необхідність вдосконалення всієї системи управління розвитком суб'єктів туристичного підприємництва. Сучасний стан і процеси розвитку туристичного бізнесу засвідчують, що цей сегмент ринкової економіки має значні перспективи. З цією метою необхідно здійснювати ефективно управління розвитком суб'єктів туристичного підприємництва. Необхідність і пріоритетність розвитку туристичної підприємницької діяльності в аграрній сфері в усіх регіонах України зумовлена такими обставинами: розвиток туризму в аграрній сфері стимулює як форми сімейного господарювання, так і мале підприємництво, важливі для оздоровлення економіки аграрних районів країни; створення та розвиток агорекреаційного сервісу вирішує низку гострих соціальних проблем багатьох регіонів, зокрема, масового безробіття, закордонного заробітчанства, складного соціального клімату тощо; збережена етнокультурна самобутність історичних регіонів нашої держави є ексклюзивною, міжнародно-туристичною, конкурентною перевагою, що дасть змогу Україні стати одним із основних осередків розвитку сільського аграрного туризму в Європі.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженням питання розвитку сільського

аграрного туризму в контексті соціально-економічної розбудови сільських територій присвячені праці О.В. Ареф'євої, В.П. Васильєва, А.Ю. Єременко, Ю.В. Зінько, Н.В. Липчук, Л.А. Мерлян, В.К. Терещенка та інші.

Високо оцінюючи їхні теоретичні та практичні напрацювання, вважаємо за необхідне розвивати теоретичну тематику. Однак, на даний час існує низка проблем у напрямку управління туристичною підприємницькою діяльністю в аграрній сфері, зокрема в питаннях формування дієвих стратегій управління підприємствами цієї сфери діяльності, розробки ефективних заходів просування туристичних продуктів підприємств й підтримки туристичної підприємницької діяльності в аграрній сфері; і це зумовлює необхідність подальших досліджень у цьому напрямку.

Мета статті – розробити і обґрунтувати методологічний підхід до дослідження проблеми управління розвитком суб'єктів туристичного підприємництва в аграрній сфері.

Виклад основного матеріалу. Проблема розвитку підприємств є складною і багатогранною. У теоретичному плані це пов'язано, передусім, з неоднозначністю підходів до трактування економічної сутності терміна «розвиток».

У науковій літературі з управління поняття «розвиток» здебільшого ототожнюють із певними ка-

тегоріями: еволюцією, зростанням, прогресом, процесом досягнення основної мети суб'єкту підприємництва. В основному розвиток підприємства трактують як процес переходу з одного стану в інший [6], більш досконалий процес необоротних, спрямованих і закономірних змін системи [7].

Відомий вчений-економіст Б. Карлофф розглядав поняття «розвиток» через посилення позиції підприємства на ринку, розширення кола споживачів продукції (робіт, послуг), створення нових сфер бізнесу, збільшення обсягу збуту продукції, гармонійна взаємодія з навколишнім середовищем [6]. Визначення «розвиток» за М. Портером, – це «певного роду стратегія підприємства» [7]. Таким чином, розвиток підприємства розглядається як динамічний процес якісних змін із метою задоволення потреб клієнтів. Дослідники по-різному визначають поняття «управління розвитком». Так, наприклад, Л.В. Потрашкова розглядає категорію управління розвитком підприємств як вихідний елемент концепції управління гнучким розвитком, механізмом здійснення якого є внутрішньо-організаційні зміни, спрямовані на адаптацію діяльності підприємств до умов ринку. При цьому управління розвитком підприємств розглядається як синонім управління конкурентоспроможністю, оскільки розвиток є засобом досягнення конкурентоспроможності та прибутковості [8].

Процес управління розвитком вітчизняних суб'єктів підприємництва, що займаються міжнародним туризмом, ускладнюється недосконалістю законодавчих і виконавчих документів, нестійкістю та високим рівнем оподаткування, недостатньою державною підтримкою суб'єктів малого підприємництва, відсутністю системи регулювання зовнішньоекономічної діяльності у сфері послуг; високою візовою вартістю і тривалістю оформлення візи в окремі країни.

Стримувальними причинами в розвитку суб'єктів туристичного підприємництва, що займаються внутрішнім туризмом є постійна реорганізація органів центральної виконавчої влади та відсутність системного підходу до процесів управління діяльністю суб'єктів господарювання, невисокі доходи населення та низький рівень сервісу, невпевненість туристів в отриманні якісних послуг, невідпрацьований механізм ціноутворення в приватному секторі розміщення туристів, недовіра до надійності суб'єктів туристичного підприємництва, відсутність відкритої інформації,

недостатнє використання інвестиційних можливостей, інформаційно-рекламної діяльності та ін.

Успішне управління розвитком суб'єктів туристичного підприємництва в аграрній сфері можливе на основі розробки цілісної концептуальної моделі управління, яка сприятиме вирішенню комплексу взаємопов'язаних стратегічних, тактичних і оперативних завдань формування й обслуговування туристичних потоків. Концептуальну модель управління розвитком суб'єктів підприємництва сфери сільського аграрного туризму наведено на рисунку.

Системність у розробці механізму управління передбачає врахування всіх передумов і обмежень розвитку суб'єктів підприємництва сфери сільського аграрного туризму. Комплексність управління розвитком передбачає розгляд діяльності цих суб'єктів туристичного підприємництва сукупно із розвитком сполучених галузей (транспорт, індустрія гостинності, будівельна промисловість, сільське господарство, лісове, водне господарство, харчова та легка промисловість та ін).

Гнучкість (адаптивність) передбачає врахування чинника невизначеності, що впливає на зміни зовнішнього і внутрішнього середовища діяльності суб'єктів підприємництва сфери сільського аграрного туризму, і реалізується розробкою механізмів, що дають змогу прогнозувати тенденції зміни стану зовнішнього середовища, та можливості визначення адекватних їм впливів.

Координація процесів підтримки суб'єктів підприємництва сфери сільського аграрного туризму припускає досягнення узгодженості між інтересами різних структур, суспільними групами, споживачами туристичних послуг з економічними вигодами на рівні територій.

Орієнтація на цінності та пріоритет інтересів споживачів послуг сільського аграрного туризму, що забезпечує високу якість за прийнятну ціну та можлива лише за умови дотримання рівня світових стандартів.

Ефективність визначається сукупністю витрат суб'єктів підприємництва сфери сільського аграрного туризму з управління матеріальними, фінансовими, інформаційними потоками та потоками послуг. Економічна вигода в діяльності суб'єктів підприємництва сфери сільського аграрного туризму орієнтується на одержання прибутку, що можливо при створенні якісного конкурентоспроможного туристичного продукту.

Схема концептуальної моделі управління розвитком суб'єктів підприємництва сфери сільського аграрного туризму *

* складено автором

Методологічною основою розробки концепції управління розвитком суб'єктів підприємництва сфери сільського аграрного туризму є системний підхід. Доцільність використання цього підходу пояснюється тим, що розв'язання окремих завдань не забезпечує можливості підвищити економічну ефективність всієї діяльності.

Для ефективного функціонування та розвитку суб'єктів підприємництва сфери сільського аграрного туризму необхідно залучити адміністративні, економічні та нормативно-правові методи управління. Адміністративні методи розглядаються як засіб прямого впливу на процес створення туристичних послуг і роботу менеджерів суб'єктів туристичного підприємництва, що дає змогу координувати виконання ними функцій і вирішувати загальні завдання. Вони мають прямий вплив на керований об'єкт через накази, розпорядження, вказівки, рекомендації, пропозиції, забезпечують організаційну чіткість і дисципліну праці. Економічні методи сприяють виявленню нових можливостей і резервів суб'єкту туристичного підприєм-

ства, зміні системи матеріального стимулювання з урахуванням економічних інтересів усіх учасників трудового процесу. В економічних методах виділяють соціально-психологічні, які впливають на особистісні відносини і зв'язки, що виникають у трудовому колективі. Вони дають змогу враховувати мотиви діяльності та потреби робітників, бачити перспективи зміни конкретної ситуації, приймати оптимальні управлінські рішення. Основна роль відводиться нормативно-правовим методам, за допомогою яких здійснюються всі регулювальні дії. Функціонування тієї чи іншої форми державного регулювання, будь-то ліцензування, кредитування або цінова політика, регламентується відповідними нормативно-правовими актами. Слід зазначити, що наша країна має достатньо сформовану правову основу функціонування туристичного ринку, але цього недостатньо для розвитку різних видів туризму за сучасного рівня вимог. Через відсутність на державному рівні чіткої стратегії розвитку сільського аграрного туризму, як виду економічної діяльності, законодавчий

процес є безсистемним і суперечливим. Як наслідок, законодавство, що регулює економічні відносини в сільському аграрному туризмі, непослідовне, хаотичне і нестабільне. Головним напрямом удосконалення законодавства у галузі даного виду туризму має бути опрацювання системи нормативно-правових актів, які б розвивали і доповнювали положення чинних основ законодавства України з урахуванням змін в економічній сфері.

Сукупність управлінських дій на будь-якому рівні є певним переліком функцій складових замкнутого управлінського циклу, який передбачає прийняття управлінських рішень, їх реалізацію і контроль.

Функції управління розвитком суб'єктів підприємства сфери сільського аграрного туризму слід розглядати як взаємопов'язані та взаємообумовлені складові єдиного управлінського процесу з впливом на керований об'єкт. У туристичному бізнесі, як і в інших видах діяльності, здійснюються функції планування, регулювання, організації, мотивування, обліку, аналізу і контролю. Планування діяльності є найбільш важливою функцією у діяльності суб'єктів туристичного підприємства, оскільки сутність її полягає в науковому обґрунтуванні майбутніх соціально-економічних цілей розвитку. Результатом процесу планування є бізнес-плани, в яких знаходять відображення прийняті управлінські рішення, наводяться обґрунтовані розрахунки та економічна оцінка витрат і ресурсів, кінцевих результатів.

Регулювання та організація як функції управління полягають у упорядкуванні технологічної, економічної, соціально-психологічної та правової сторін діяльності суб'єктів підприємства сфери сільського аграрного туризму. Вони націлені на формування ефективної організаційної структури апарату управління, підбір і підготовку кадрів. Функція мотивація в діяльності суб'єктів підприємства сфери сільського аграрного туризму розглядається у двох аспектах – як мотивація подорожей і мотивація трудових відносин працівників суб'єкту підприємства. Контроль, аналіз і координація, як функції управління, мають на меті оцінювання успішності управлінських рішень. Функція контролю забезпечується ефективним інформаційним супроводом управління та своєчасною діагностикою позиції суб'єктів підприємства сфери сільського аграрного туризму на ринку. Проведення аналізу повинно передбачати вибір напрямів розвитку суб'єктів підприємства

сфери сільського аграрного туризму, оцінку ефективності управління ризиками. Комплексна реалізація перерахованих функцій управління забезпечує взаємодію і взаємозв'язок усіх елементів системи. Для досягнення цілей та оцінки результатів управління розвитком суб'єктів підприємства сфери сільського аграрного туризму можна використовувати інструменти ціноутворення (ціни і тарифи на туристичні послуги), попит і пропозицію сервісного обслуговування туристів, оподаткування, ліцензування, сертифікація, страхування туристів. Процес розвитку суб'єктів підприємства сфери сільського аграрного туризму передбачає й управління ресурсним, інформаційним, технічним, рекламним забезпеченням, управлінням маркетинговою діяльністю, кадровим потенціалом, фінансовими ризиками.

Висновки

Таким чином, обґрунтовано необхідність системного підходу до управління розвитком суб'єктів підприємства сфери сільського аграрного туризму. Концептуальною позицією є визначення механізму управління як сукупності підсистем, що знаходяться у взаємозв'язку і взаємодії, що впливають на ефективність діяльності суб'єктів підприємства сфери сільського аграрного туризму. Системний підхід дозволяє оперативно отримувати інформацію про діяльність суб'єкту підприємства сфери сільського аграрного туризму, сприяти збільшенню конкурентної переваги на ринку, оцінювати економічне зростання і визначати пріоритети розвитку.

Туристичний бізнес можна розглядати як циклічну модель із безперервним чергуванням повторюваних процесів: виробництво туристичної послуги, формування, реалізація та споживання туристичного продукту.

Список використаних джерел

1. Важинський Ф.А. Маркетингові дослідження в системі управління конкурентоспроможністю підприємств / Ф.А. Важинський, А.В. Колодійчук // Науковий вісник НЛТУ України. – 2009. – Вип. 19.1 – С. 129–130.
2. Важинський Ф.А. Механізм регулювання інвестиційної діяльності в регіоні / Ф.А. Важинський, А.В. Колодійчук // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. – Львів: РВВ НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.7. – С. 138–143.
3. Важинський Ф.А. Іноземний капітал: екологічний аспект / Ф.А. Важинський, В.М. Черторижський, А.В. Коло-

дійчук // Науковий вісник НЛТУ України: зб. наук–техн. пр. – Львів: РВВ НЛТУ України, 2008. – Вип. 18.3. – С. 89–94.

4. Долішній І.М. Мотивація персоналу як об'єкт управління на підприємстві / І.М. Долішній, А.В. Колодійчук // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.5. – С. 211–216.

5. Дядечко Л.П. Процесно–системний підхід до формування туристичних потоків / Л.П. Дядечко, В.С. Шимкова // Вісник ДІТБ. – 2006. – № 10. – С. 205–210.

6. Карлофф Б. Деловая стратегия / Б. Карлофф: [пер. с англ. / под ред. В.А. Приписова]. – М.: Экономика, 1991. – 239 с.

7. Портер М. Стратегия конкуренции / М. Портер. – Франкфурт, Нью-Йорк: Кампус, 1988. – 485 с.

8. Потрашкова Л.В. Моделирование развития предприятия как системы по созданию добавленной стоимости / Л.В. Потрашкова, А.И. Пушкарь // Технический прогресс та ефективність виробництва. Випуск 91. – Х.: ХДПУ, 2000. – С.82–85.

9. Шевчук Л.Т. Світовий і вітчизняний досвід створення і функціонування бізнес–інкубаторів / Л.Т. Шевчук, А.В. Колодійчук // Регіональна економіка. – 2013. – №1. – С. 178–184. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/regek_2013_1_24.

УДК 657.6:338.512

Н.В. КУДРЕНКО,

к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту Національного університету харчових технологій

Ю.С. КОРОТЧЕНКО,

студентка Національного університету харчових технологій

Особенности планирования аудита калькулирования себестоимости продукции вспомогательных производств как важливой складовой аудиторской проверки

У статті здійснено огляд особливостей аудиту калькулювання собівартості продукції допоміжних виробництв, а саме стадії планування аудиторської перевірки. Визначено порядок дій та робіт, які доцільно здійснювати під час етапу планування для забезпечення проведення ефективної перевірки.

Ключові слова: собівартість, калькулювання, допоміжні виробництва, аудит, планування аудиту, план та програма аудиту.

Н.В. КУДРЕНКО,

к.э.н., доцент кафедры учёта и аудита Национального университета пищевых технологий

Ю.С. КОРОТЧЕНКО,

студентка Национального университета пищевых технологий

Особенности планирования аудита калькулирования себестоимости продукции вспомогательных производств как важной составляющей аудиторской проверки

В статье сделан обзор особенностей аудита калькулирования себестоимости продукции вспомогательных производств, а именно стадии планирования аудиторской проверки. Определен порядок действий и работ, которые целесообразно осуществлять во время этапа планирования для обеспечения проведения эффективной проверки.

Ключевые слова: себестоимость, калькулирование, вспомогательные производства, аудит, планирование аудита, план и программа аудита.

N. KUDRENKO,

Candidate of economic sciences

Associate Professor of Department of Accounting and Auditing National university of food technologies

Y. KOROTCHENKO,

Student National university of food technologies

Features of planning the audit of costing the production of auxiliary production as an important component of the audit

The article reviews the peculiarities of the audit of the calculation of the cost of production of auxiliary